ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07 Ta'limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

№6(6)
2026

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 512 sahifa,
22-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:
Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences
Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:
Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:
• Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
• Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)
Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):
• Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
• Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA

"Kitobxonlar klubi" modelining ingliz tili toʻgarak mashgʻulotlarida oʻquvchilarning kognitiv kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari ... 10
Madaminova Gulzira Gulamkadirovna

Boʻlajak pedagoglarning kasbiy faoliyatida suggestiv yondashuvning oʻrni ... 14
Arolov Davronjon Davlataliyevich

Akmeologik yondashuv asosida maktabgacha taʻlim direktor oʻrinbosarlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmini takomillashtirish ... 19
Asatullayeva Sitora Dilmurod qizi

Hozirgi oʻzbek tilida neologizmlarning tarixi va bugungi kun taraqqiyoti ... 22
Bektosheva Mehinbonu Abdumalik qizi

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari bolalarida jamoada ishlash koʻnikmalarini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari ... 26
Djurayeva Dilfuza Nuriddin qizi

Korpus lingvistikasi vositalari yordamida boʻlajak ingliz tili oʻqituvchilarining til tahlili koʻnikmalarini shakllantirish metodikasi ... 30
Eshonqulova Sarvinoz Yashinovna

Talabalarning shaxsiy sifatlarini rivojlantirishda sun'iy intellektning oʻrni va ahamiyati ... 35
Hojiyeva Nasiba Bahodirovna

Logopedik mashgʻulotlarni tashkil etish va rejalashtirish moduliga oid mustaqil ta'lim topshiriqlarini integrativ modellashtirishning innovatsion texnologiyalari ... 39
Ibroximova Oʻgʻiloy Inomjon qizi

Jismoniy tarbiya darslarida ortiqcha vaznli bolalarga differensial yondashuvning ahamiyati ... 43
Yuldashev Bobirjon Noibjon oʻgʻli

Maktabgacha ta'lim tashkilotida xalq ogʻzaki ijodi vositasida bolalarning axloqiy sifatlarini shakllantirishning ahamiyati ... 48
Muradxanova Munisaxon Ikrom qizi

Boʻlajak psixologlarda altruistik xulq motivlarini rivojlantirishning psixologik imkoniyatlari ... 54
Nusratova Mexriniso Baxshilloyevna

Inklyuziv ta'lim tushunchasi va uning zamonaviy pedagogik paradigmalar tizimidagi oʻrni ... 59
Pulatova Dilfuza Azamkulovna

Magistrlarda "Imposter sindromi"ni yengish orqali kreativ salohiyatni rivojlantirishning psixologik mexanizmlari ... 66
Qayumov Baxtiyor Zokirjon oʻgʻli

Kichik maktab yoshidagi bolalar nutqining fonematik rivojlanishi ... 70
Qurbonova Sevara Suyunovna

Mikrobiologiya ta'limida individual pedagogik texnologiyalarni joriy etish mexanizmlari ... 74
Raxmatov Oxunjon Soibjonovich

"Estetik tarbiya", "kreativ kompetensiya", "estetik tarbiya mexanizmlari" tushunchalarining konseptual asoslari ... 79
Saidova Feruza Akramovna

Zamonaviy ta'lim jarayonida neyropedagogika yordamida nutqiy koʻnikmalarni rivojlantirish ... 84
Sidiqova Yulduz Sobirovna

"Soʻnggi jadid" Begali Qosimovning ilmiy-pedagogik merosi ... 88
Toxirova Dilshoda Inom qizi

Ona tili darslarida oʻqib tushunish koʻnikmasini rivojlantiruvchi mashq va topshiriqlar ustida ishlash ... 92
Turgʻunova Nilufar Muxiddin qizi

Ingliz, golland va oʻzbek tillaridagi frazeologizmlarning lingvostatistik xususiyatlari ... 96
Xaydarova Goʻzalxon

Maktabgacha yoshdagi bolalarda hayotiy kompetensiyalarni shakllantirishda yumshoq ko'nikmalarning ahamiyati............ 101
Xolmatova Dilshoda Sherali qizi

Farzandlarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishda oilaning pedagogik imkoniyatlari 105
Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna

Yoshlarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish orqali sotsial manipulyativ ta'sirlarga psixologik barqarorlikni shakllantirish............ 109
Qosimova Sarvinoz Baxtiyorovna

O'quvchilarda modellashtirish ko'nikmalarini shakllantirishga ko'maklashadigan faoliyat usullari 114
Abdurazzaqov O'ktam Abduqayumovich

Dizartriya shakllarining klinik-patogenetik tahlili va differensial diagnostikasi 120
Axmedova V. T.

Boshlang'ich sinflarda fanlararo yondashuvga asoslangan integrativ topshiriqlar ishlab chiqishning uslubiy asoslari............ 127
Elmurodova Inoyat Abdumutalibovna

Deviant xulq-atvorli o'smirlar ijtimoiylashuvining psixologik determinantlari............ 132
Elov Ziyodullo Sattorovich

Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida talabalar o'quv natijalarini baholashning pedagogik modeli............ 138
Ernazarov Mirzohid Yo'ldosh o'g'li

Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida biokimyo fanini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi 145
Mamadaliyeva Zarina Raxmat qizi

Boshlang'ich ta'limda kognitiv tilshunoslikni joriy etish masalalar 150
Mamatova Gulshan Amankulovna

Doston musiqiy merosini o'rganishni uslubiy takomillashtirish mazmuni............ 153
Qo'shayev Ilhom Axtamovich, Nasirova Sevinch Ismatovna

"Elektr yoritish" fanida mustaqil ta'limning zamonaviy shakllari............ 157
Nasretdinova Feruza Nabiyevna

Maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarda sog'lom turmush tarzi madaniyatini shakllantirish 162
Nazarova Dildora Asatovna, Kuchkorova Robiya Shuxrat qizi

Dual ta'limda oliy ta'lim va maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning mazmuni 167
Qoraboyeva Zohidaxon To'lanboyevna, Tursunbayeva Sevara Abdullo qizi

A Methodological Model for Developing Pedagogical Reflection in Pre-Service EFL Teachers............ 172
Rahimberdiyeva Maftuna Rakhimberdi kizi

Bo'lajak o'qituvchilarda sog'lom turmush tarzining kasbiy kompetentlikka ta'siri 177
Raximova Saboxat Qaxramon qizi

Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda interaktiv texnologiyalar va faol ta'lim metodlarining samaradorligi 182
Safarova Nigora Nasilloyevna

Maktabgacha ta'lim jarayonida interfaol usullarning mazmuni, turlari va funksional ahamiyati............ 190
Safarova Soliha Ilhomovna

Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati... 196
Saotmuratova Zebo Yuldash qizi

Musiqa ta'limida interfaol metodlardan foydalanishning didaktik imkoniyatlari............ 200
Saparov Raxim Muratbayevich

Maktabgacha yoshdagi tarbiyalanuvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirish ijtimoiy zarurat sifatida....... 204
Xolmatova Yodgoroy Baxtiyorjon qizi

Energetika fanlarini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik afzalliklari............ 208
Zoxidov Iqboljon Zokirjonovich

Методическая модель контекстуального обучения в формировании лингвокультурной компетенции при обучении русскому языку в национальных группах 213
Рустамова Ферузахон Махмуджановна

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Integrating Artificial Intelligence into EFL Academic Writing Instruction: Opportunities, Challenges, and Pedagogical Implications 218
Allamurodov Elyor Tursun ugli

Sahna nutqida adabiy tur va janrlarning metodik talqini 223
Dilrabo Jumanova

Sun'iy intellekt asosidagi ta'lim ekotizimi: imkoniyatlar va xavflar 227
Oqil Ochilov Lutfullo o'g'li

Z avlod bilan ishlashda ta'lim va tarbiyaga oid zamonaviy tendensiyalar 232
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich

Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati ... 235
Saotmuratova Zebo Yuldash qizi

Tarixiy-ilmiy materiallar va zamonaviy texnologiyalar integratsiyasi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining geometrik tafakkurini rivojlantirish metodikasi 239
Toshpulatova Mamura Ismailovna, Mannonova Dilafro'z Ravshan qizi

Davlat-xususiy sherikchilik asosidagi maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarish va muvofiqlashtirish ... 244
Xakimov Abdug'ulom Soyibjonovich

Ingliz tilini boshqa sohadagilarga o'qitishda grammatik jihatlar 247
Ataboyeva Guliruxsor Baxtiyor qizi

Methodological Foundations for Developing Environmental Education Through the Integration of Climate Change Education Into Biology Lessons in General Secondary Schools 250
Abdurakhmanova Iqbolkhon Yulchiyevna

Sharq va G'arb mutafakkir olimlarining oila va farzand tarbiyasi borasidagi qarashlari 255
Berdiyeva Dilnoza A'zamovna

Ommaviy sport turlari yordamida ayollarni sog'lom turmush tarziga yo'naltirishda ilmiy yondashuv 258
Charos Axmadova

STEAM integratsiyasi orqali maktab o'quvchilarida tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish 262
Choriyor Maxmatraimov Eshmamatovich

Maktabgacha ta'lim kafedrasida bo'lajak tarbiyachilarni innovatsion-metodik faoliyatga tayyorlashni transformatsion boshqarish texnologiyasi 267
Djalalov Baxromjan Begmurzayevich

Raqamli transformatsiya sharoitida yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining namoyon bo'lishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik va etnopsixologik omillar 272
Erimmetova Nafisa Bahromovna

Zamonaviy ta'lim muhitida talabalarning ijtimoiy-psixologik adaptatsiyasi va uning strategiyalari 279
Haqberdiyeva Dinora Qobil qizi

Maktab direktorlarining moliyaviy boshqaruv kompitensiyalarini rivojlantirish tehnalogiyalari 283
Karimov Jaxongir Abdunabiyevich

Jadidlar merosiga e'tibor: tarixiy xotira va ma'naviy tiklanish omili 287
Madaminova Shaxodat Shomurotovna

Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'limdagi o'rni va nutqni baholashdagi imkoniyatlari 293
Mahmudova Maftuna Aktam qizi

Effectiveness of Simulator Technologies in Pilot Training: an Experimental Study 297
Maksudov Ilhomjon Turgunboy o'g'li

Yangi O'zbekistonda o'qituvchi maqomining huquqiy kafolatlari va pedagogik faoliyat samaradorligi 301
Menlibayeva Azima Oralbayevna, Oralbayeva Aziza

Raqamli jamiyat sharoitida ong transformatsiyasining falsafiy jihatlari 305
Muxitdin Nazarov

10-11-sinf o'quvchilarida o'qishdan yozuvga o'tish ko'nikmasini rivojlantirishning bosqichli metodik tizimi ... 310
Nazarova Shoiraxon Abdumo'min qizi

Zamonaviy ta'lim paradigmasida "potensial" tushunchasi: shaxsning rivojlanishga qaratilgan ichki imkoniyatlari, bilim, ko'nikma, qobiliyat va kompetensiya 314
Qurbonova Gulmira Alisher qizi

Deffenbacherning driving anger scale metodi asosida haydovchilarning agressiv xulq-atvorining psixologik xususiyatlarini jinslar kesimida o'rganish 318
Rahim Usmonov Raxmonali o'g'li

Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik-psixologik mexanizmlari 323
Sadoqat Sarmanova Shermahmatovna

Vizual axborot: paydo bo'lish tarixi, qo'llanish sohalari va ta'lim jarayonidagi ahamiyati 328
To'g'izboyev Faxriddin Ulashovich

Fizika darslarini tashkil etishning mazmuni, mohiyati va didaktik tamoyillari 334
Turabova Lobar Xusen qizi

Ekstrakorporal urug'lantirish orqali tug'ilgan bolalarda xotiraning rivojlanishi 339
Usmonova Xusnora Ergashovna

Raqamli ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining emotsional barqarorligini shakllantirish 344
Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna

Milliy va xalq o'yinlari vositasida talabalarni sog'lomlashtirish 347
Axmedov Gayratjon Kosimovich

Деонтология медицинского персонала: этико-профессиональные ориентиры в условиях современной медицины 350
Бабаджанова Гулчехра

Формирование творческого восприятия учащихся на уроках музыки 355
Габдульманова Ильнура Минисламовна

Qizlar tarbiyasida maktab va mahalla hamkorligi monitoring tizimini takomillashtirishning pedagogik asoslari 358
Abdurazoqova Marg'uba Muxammad qizi

Maktabgacha ta'lim tarbiyachilarida iqtisodiy tushunchalarni shakllantirish pedagogik muammo sifatida 362
Ergashova Dilafro'z

Bo'lajak tarbiyachilarda kasbiy karyerani shakllantirishning metodologik asoslari 365
Hayitova Sarvinoz Mahmudovna, Ilmiy rahbar: Ashirova Sojida Baxromovna

Pedagogical and Methodological Foundations for Developing an Interactive Mobile Application for Teaching English to Preschool Children (Based on the Solobee Project) 368
Khurshida Kuchkarova

O'spirinlarda kiberbullingning profilaktikasi va psixokorreksion imkoniyatlari 373
Ibodova Gulimehr Inoyat qizi

Pedagogical Factors and Didactic Conditions for Developing Communicative Competence in Future Teachers 378
Mirzayeva Gulshan Azamatovna

Musiqa ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari 382
Altmisheva Maftunabonu Baxtiyor qizi

The Importance of the Concept of Discursive Competence in Teaching English 386
Mukhamatjonova Diyora Rustam qizi

Koxlear implantli bolalarni ta'lim jarayoniga moslashtirishning korreksion-pedagogik asoslari 390
Najimova Muhabbat

Alfa avlod uchun internet xavflari klassifikatsiyasi metodlarini ishlab chiqish klassifikatori 393
Ahralov Shavkat Sulaymonovich, Ahrorova Sevara Sulaymon qizi

Aqli zaif o'quvchilar ta'limida sensor integratsiyaning pedagogik imkoniyatlari 398
Tajibayeva Shaxnoza Abdumuxtorovna

Koxlear implantatsiyali o'quvchilarning psixologik-pedagogik reabilitatsiyasi samaradorligini oshirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish 401
Yuldasheva Saodat Utkurovna

Bo'lajak o'qituvchilarni zamonaviy pedagogik fikr-g'oyalardan kreativ foydalanishga tayyorlashning ustuvor tamoyillari 406
Akbarova Feruza Uktamjonovna

Biologiya ta'lim bosqichida noan'anaviy integratsiyalashgan darslar jarayonida CLIL texnologiyfsini joriy etish 410
Azimov Ibragimjon Toshpulatovich, Toshpo'latova Nigina Ibrohimjon qizi

Onlayn ta'lim muhitida didaktik kompetensiyani takomillashtirish yo'llari 416
Kushimova Mahbuba Janibekovna

Inklyuziv ta'lim sharoitida koxlear implantga ega bolalarning eshituv-nutqiy faoliyatini tashkil etishning pedagogik asoslari..... 420
Mirzayeva Umidaxon Inamovna

Bo'lajak o'qituvchilarni inklyuziv ta'limga tayyorlashda pedagogik shart-sharoitlar va tamoyillar tizimi..... 423
Omanqulova Shohida Nematillo qizi

Talabalarda axborot-psixologik tahdidlarni oldini olishning psixologik imkoniyatlari 426
Ramazonov Jahongir Djalolovich

Changes in the Structure and Strength of the Aluminum Alloys SAV-1 Irradiated With Fast Neutrons 431
S. A. Baytelesov, F. R. Kungurov, G. N. Turdieva, I. V. Papushki, A.V. Galushko

Bo'lajak o'qituvchilarning mantiqiy fikrlash kompetentsiyasini baholashga diagnostik model asosida yondashuv..... 438
Suvankulova Malika Baxtiyor qizi

"Integratsion mexanizm" – integratsiyani tadqiq etishdagi muhim yo'nalish sifatida 444
Xayitov Lazizbek Rustamjon o'g'li

Tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talaba qizlarining somatotipik va funksional xususiyatlariga ko'ra tabaqalashtirilgan individual fitnes mashg'ulotlari uslubiyati..... 447
Ziyatov Muhammad Namazovich

Проблемы формирования координационных способностей у дошкольников с нарушением слуха и рекомендации по их развитию 451
Закирова Сарвиноз Баратовна, Кобулова Шахризода Равшан кизи

Uy ta'limi sharoitida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari..... 455
Sodiqova Nurgul Tursunboyevna

Paradzyudoni rivojlantirishning dolzarb muammolari va ularni takomillashtirish yo'llari..... 459
Berdiyev Sherzod Ochilovich

Pedagogik antropologiya Ushinskiy talqinida 462
Ochilova M. P.

Using Concept Checking Questions to Improve Vocabulary Retention in English Language Classrooms: Evidence from Uzbekistan..... 468
Ramazonov Jasurbek Safar O'g'li

Oliy ta'limda tasviriy san'at: an'anaviylik va zamonaviy tendensiyalar uyg'unligi 472
Bozorov Farxod Toyir o'g'li

Oliy ta'lim tizimida ona tili o'qitishning kognitiv-kontseptual asoslari va lingvodidaktik tizimini takomillashtirish 475
Djo'rayeva Shaxnoza Shakirjanovna

O'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarga she'riy asarlarni o'qitish metodikasini takomillashtirish 478
Salohiddinova Lobar Qahramon qizi

Deontologik yondashuv asosida maktab direktorlarining boshqaruv madaniyatini takomillashtirish..... 482
Abdulxayeva Maxiraxon Boriyxonovna

Sportchilarda gipoksik mashg'ulotlar davomida qon aylanish tizimining funksional imkoniyatlarini rivojlantirish..... 485
Adilbekov T. T.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda mehnatsevarlik va tejamkorlik fazilatlarini rivojlantirish texnologiyasi..... 488
Alisherova Raxnamo Odiljon qizi

Pedagogikada enigmatik matn tushunchasi: nazariy talqin, tasnif va didaktik funksiyalar..... 493
Ibroximova Xilola To'xtasinjon qizi

Futbol akademiyalarida yosh isteъdodlarni kashf etishda murabbiyning pedagogik mahorati va bolalar psixologiyasi 498
Shukurova Sayyora Sa'dullayevna, Kadirov Abdurashid

Ikkinchi tartibli egri chiziqlar va ularni hayotiy masalalarga tatbiq etish orqali o'qitish metodikasi 502
To'xtasinov Dadaxon Farxodovich, Nafisa Tuxtasinova

Sport jamoalarida norasmiy liderlikning shakllanish omillari va psixologik asoslari (raqamli muhit kontekstida) 507
Usmonov Alisher G'offorali o'g'li

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA MEHNATSEVARLIK VA TEJAMKORLIK FAZILATLARINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI

Alisherova Raxnamo Odiljon qizi
Namangan davlat pedagogika instituti

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda mehnatsevarlik va tejamkorlik fazilatlarini shakllantirishning pedagogik asoslari tahlil qilingan. Tadqiqotda nazariy manbalar, amaliy kuzatuvlar hamda qiyosiy tahlil metodlaridan foydalanilib, Yaponiya, Finlandiya va Janubiy Koreya maktabgacha ta'lim tizimi tajribalari o'rganildi.

Natijalar bolalarda mehnatga ijobiy munosabat, mas'uliyat va resurslardan oqilona foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirishda amaliy faoliyat, didaktik o'yinlar hamda kundalik hayotiy vaziyatlarning yuqori samaradorligini ko'rsatdi. Shuningdek, oila va maktabgacha ta'lim tashkiloti hamkorligi ushbu fazilatlarning barqaror shakllanishida muhim omil ekanligi aniqlandi. Tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim jarayonida mehnatsevarlik va tejamkorlikni rivojlantirishga qaratilgan pedagogik yondashuvlarni takomillashtirish hamda bolalarni kelajak hayotga tayyorlashda amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, mehnatsevarlik, tejamkorlik, pedagogik yondashuv, amaliy faoliyat, qiyosiy tahlil, oila va ta'lim hamkorligi.

Abstract: This article analyzes the pedagogical foundations of developing industriousness and thriftiness in preschool children. The study is based on theoretical sources, practical observations, and comparative analysis of preschool education practices in Japan, Finland, and South Korea. The findings demonstrate that practical activities, educational games, and everyday life situations are highly effective in fostering a positive attitude toward work, responsibility, and the rational use of resources among children.

The study also reveals that cooperation between families and preschool educational institutions is a key factor in ensuring the sustainable development of these qualities. The results have practical significance for improving pedagogical approaches to the development of industriousness and thriftiness in preschool education and for preparing children for their future lives.

Key words: preschool education, industriousness, thriftiness, pedagogical approach, practical activities, comparative analysis, family–school cooperation.

Аннотация: В данной статье анализируются педагогические основы формирования трудолюбия и бережливости у детей дошкольного возраста. Исследование основано на анализе теоретических источников, практических наблюдений и сравнительном изучении опыта дошкольного образования Японии, Финляндии и Южной Кореи.

Результаты показали, что практическая деятельность, дидактические игры и повседневные жизненные ситуации способствуют формированию у детей положительного отношения к труду, ответственности и рационального использования ресурсов. Также установлено, что сотрудничество семьи и дошкольной образовательной организации является важным фактором устойчивого формирования данных качеств. Результаты исследования имеют практическое значение для совершенствования педагогических подходов к развитию трудолюбия и бережливости в системе дошкольного образования, а также подготовки детей к будущей жизни.

Ключевые слова: дошкольное образование, трудолюбие, бережливость, педагогический подход, практическая деятельность, сравнительный анализ, сотрудничество семьи и образовательного учреждения.

KIRISH

Globallashuv va raqamli texnologiyalar jadal rivojlanayotgan bugungi davrda yosh avlodni har tomonlama barkamol, mustaqil fikrlaydigan va mas'uliyatli shaxs sifatida tarbiyalash ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, maktabgacha yosh davri bolaning shaxs sifatida shakllanishida muhim bosqich bo'lib, aynan shu davrda uning xarakteri, qadriyatlari, mehnatga munosabati hamda iqtisodiy xulq-atvorining dast-

labki koʻrinishlari vujudga keladi. Shu sababli bolalarda mehnatsevarlik va tejamkorlik fazilatlarini erta yoshdan boshlab rivojlantirish zamonaviy pedagogikaning dolzarb masalalaridan biri sanaladi.

Mehnatsevarlik insonning mehnat faoliyatiga ongli va mas'uliyatli munosabatini ifodalovchi muhim axloqiy fazilat boʻlib, u shaxsning kelajakdagi ijtimoiy faolligi va kasbiy muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir koʻrsatadi. Tejamkorlik esa mavjud moddiy va ma'naviy resurslardan oqilona foydalanish, isrofgarchilikka yoʻl qoʻymaslik hamda iqtisodiy madaniyatni shakllantirishning muhim omili hisoblanadi. Ushbu fazilatlar bolalik davridan boshlab shakllantirilgandagina barqaror hayotiy koʻnikmaga aylanishi mumkin.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni turli mehnat faoliyatlariga jalb etish, ularda mustaqillik, mas'uliyat va tartiblilikni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar mavjud. Oʻyin faoliyati, navbatchilik ishlari, tabiat burchagidagi mehnat, buyumlarni asrash va ulardan toʻgʻri foydalanish kabi amaliy mashgʻulotlar bolalarda mehnatsevarlik va tejamkorlik fazilatlarini shakllantirishning samarali vositalari hisoblanadi. Biroq mazkur jarayonni tashkil etishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, innovatsion yondashuvlar hamda oila va ta'lim muassasasi hamkorligidan samarali foydalanish zarur.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Jahon tajribasi shuni koʻrsatadiki, rivojlangan davlatlarning maktabgacha ta'lim tizimida bolalarda mehnat koʻnikmalari va tejamkorlik madaniyatini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratiladi. Xususan, Yaponiya maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalar kundalik faoliyat davomida oʻz buyumlarini tartibga keltirish, guruh xonasini yigʻishtirish hamda jamoaviy vazifalarni bajarishga oʻrgatiladi. Finlandiya ta'lim tizimida esa mustaqillik va amaliy hayotiy koʻnikmalarni rivojlantirish ustuvor yoʻnalishlardan biri hisoblanadi. Janubiy Koreya tajribasida intizom, mas'uliyat va resurslardan oqilona foydalanish madaniyatini shakllantirishga katta ahamiyat beriladi. Ushbu tajribalar maktabgacha yoshdagi bolalarda mehnatsevarlik va tejamkorlik fazilatlarini rivojlantirishning samarali mexanizmlarini belgilashda muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi maktabgacha yoshdagi bolalarda mehnatsevarlik va tejamkorlik fazilatlarini rivojlantirishning pedagogik asoslari hamda samarali texnologiyalarini oʻrganishdan iborat. Tadqiqot davomida ushbu fazilatlarni shakllantirishning nazariy jihatlari tahlil qilinadi, ilgʻor xorijiy tajribalar oʻrganiladi hamda maktabgacha ta'lim amaliyotida qoʻllash mumkin boʻlgan samarali metod va texnologiyalar tavsiya etiladi.

Tadqiqotda maktabgacha yoshdagi bolalarda mehnatsevarlik va tejamkorlik fazilatlarini rivojlantirish jarayonini oʻrganish uchun kompleks yondashuv qoʻllanildi. Tadqiqotning metodologik asosini faoliyatga yoʻnaltirilgan ta'lim, shaxsga yoʻnaltirilgan tarbiya va kompetensiyaviy yondashuv tamoyillari tashkil etdi.

Dastlab mehnat tarbiyasi va iqtisodiy tarbiyaga oid mahalliy hamda xorijiy ilmiy adabiyotlar tahlil qilindi. Xususan, maktabgacha ta'limda bolalarni amaliy faoliyatga jalb qilish, kundalik hayotiy koʻnikmalarni rivojlantirish hamda resurslardan oqilona foydalanish madaniyatini shakllantirishga oid ilmiy manbalar oʻrganildi. Shuningdek, UNICEF, OECD va UNESCO tomonidan e'lon qilingan maktabgacha ta'limga oid ilmiy hisobotlar qiyosiy tahlil qilindi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida strukturaviy pedagogik kuzatish metodidan foydalanildi. Kuzatish davomida bolalarning oʻyinchoqlarni yigʻishtirish, ish qurollarini belgilangan joyga qoʻyish, navbatchilik vazifalarini bajarish, gullarga qarash, suv va qogʻozdan foydalanishdagi xatti-harakatlari muntazam qayd etildi. Har bir faoliyat mehnatsevarlik, mas'uliyatlilik, mustaqillik va tejamkorlik mezonlari asosida baholandi.

Bolalarning mehnat faoliyatiga boʻlgan munosabatini aniqlash maqsadida vaziyatli topshiriqlar metodidan foydalanildi. Ularga: "Ortiqcha qogʻozdan qanday foydalanish mumkin?", "Oʻyinchoq buzilsa nima qilish kerak?", "Suvni bekorga oqizishning oqibati nima?" kabi amaliy vaziyatlar taqdim etilib, javoblari tahlil qilindi. Ushbu usul bolalarning tejamkorlik haqidagi tasavvurlarini aniqlash imkonini berdi.

Tadqiqotning muhim qismi sifatida tajriba-sinov ishlari tashkil etildi. Sinov davomida bolalar mehnat faoliyatiga asoslangan didaktik oʻyinlar, jamoaviy topshiriqlar, navbatchilik faoliyati hamda ekologik tarbiya elementlari bilan boyitilgan mashgʻulotlarda ishtirok etdilar. Har bir mashgʻulotda bolalarning tashabbuskorligi, topshiriqni yakunlash darajasi, buyumlarga ehtiyotkorona munosabati va jamoa bilan hamkorlik qilish koʻnikmalari monitoring qilindi.

Xorijiy tajribalarni oʻrganish maqsadida Yaponiya, Finlandiya va Janubiy Koreya maktabgacha ta'lim tizimlarining mehnat tarbiyasiga oid amaliyotlari qiyosiy tahlil qilindi. Tahlil natijasida Yaponiyada kundalik tartib va jamoaviy mas'uliyatga, Finlandiyada mustaqil faoliyat hamda amaliy hayotiy koʻnikmalarga, Janubiy Koreyada esa intizom va resurslardan oqilona foydalanish madaniyatiga alohida e'tibor qaratilishi aniqlandi. Ushbu tajribalar milliy maktabgacha ta'lim tizimi sharoitiga moslashtirilgan holda baholandi.

Olingan ma'lumotlar tavsifiy va qiyosiy tahlil usullari yordamida qayta ishlanib, mehnatsevarlik va tejamkorlik fazilatlarini rivojlantirishda samarali hisoblangan pedagogik texnologiyalar hamda tarbiyaviy mexanizmlar aniqlandi.

2-jadval: **Tadqiqot natijalarining asosiy yo'nalishlari**

Yo'nalish	Kuzatilgan o'zgarishlar	Natijaviy xulosa
1. Kognitiv rivojlanish	• Bolalarda topshiriqlarni tushunish qobiliyati ortdi. • Rejalashtirish ko'nikmalari shakllandi. • Natijani baholash va tahlil qilish qobiliyatlari rivojlandi.	→ Mehnat faoliyati ongli fikrlashni rivojlantiradi.
2. Ijtimoiy-emotsional rivojlanish	• Jamoaviy ishlarda ishtirok etish faolligi oshdi. • O'zaro yordam va hamkorlik ko'nikmalari shakllandi. • Mas'uliyat hissi kuchaydi.	→ Mehnatsevarlik ijtimoiy moslashuvni mustahkamlaydi.
3. Amaliy ko'nikmalar	• Buyumlarni tartibga keltirish ko'nikmasi rivojlandi. • Suv, qog'oz, o'yinchoq kabi resurslardan oqilona foydalanish shakllandi. • O'z-o'ziga xizmat qilish ko'nikmalari mustahkamlandi.	→ Tejamkorlik va amaliy hayotiy ko'nikmalar shakllanadi.

Tadqiqot davomida maktabgacha yoshdagi bolalarda mehnatsevarlik va tejamkorlik fazilatlarini shakllantirishga ta'sir etuvchi pedagogik omillar tahlil qilindi. O'rganilgan ilmiy manbalar va xalqaro tajribalar natijasida ushbu fazilatlarning rivojlanishi bevosita bolaning kundalik faoliyati mazmuni bilan bog'liqligi aniqlandi. Ya'ni, bolaga tayyor bilim berish emas, balki uni amaliy faoliyat jarayoniga jalb etish mehnatga nisbatan ijobiy munosabat shakllanishining asosiy omili hisoblanadi.

O'rganilgan xorijiy tajribalar mehnat tarbiyasining samaradorligi bolalarning yosh xususiyatlariga mos ravishda tashkil etilgan amaliy faoliyatga bog'liqligini ko'rsatdi. Xususan, Yaponiya maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalar kundalik hayotning tabiiy qismi sifatida tartib saqlash, o'quv vositalarini o'z joyiga qo'yish hamda guruh muhitini ozoda saqlash ishlariga jalb qilinadi. Natijada mehnat alohida topshiriq sifatida emas, balki kundalik ehtiyoj sifatida qabul qilinadi.

Finlandiya tajribasi tahlili bolalarda mustaqil qaror qabul qilish imkoniyatini yaratish mehnatsevarlikning shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini namoyon etdi. Bolalarga faoliyatni tanlash, materiallardan foydalanish va natijani baholash imkoniyatining berilishi ularda tashabbuskorlik hamda javobgarlik hissining rivojlanishiga xizmat qiladi.

Janubiy Koreya ta'lim amaliyoti tahlili esa tejamkorlik fazilatining shakllanishida oilaviy va ta'limiy muhitning uyg'unligi muhim omil ekanligini ko'rsatdi. Bolalar resurslardan foydalanish madaniyatini nafaqat mashg'ulotlarda, balki kundalik hayotda ham kuzatish va takrorlash orqali egallaydilar. Bu esa tejamkorlikni nazariy tushuncha sifatida emas, balki barqaror xulq-atvor ko'nikmasiga aylantiradi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, mehnatsevarlik va tejamkorlik fazilatlarini rivojlantirishda eng samarali pedagogik texnologiyalar sifatida faoliyatga asoslangan ta'lim, muammoli vaziyatlar yaratish, rolli o'yinlar, loyihaviy faoliyat hamda rag'batlantirish usullari ajralib turadi. Mazkur texnologiyalar bolalarning faolligini oshirish, ularda mustaqil fikrlashni rivojlantirish hamda amaliy tajriba asosida ijtimoiy ahamiyatga ega xulq-atvorni shakllantirishga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Natijalar umumlashtirilganda, maktabgacha yoshdagi bolalarda mehnatsevarlik va tejamkorlik fazilatlari alohida mashg'ulotlar orqali emas, balki kundalik hayot faoliyatiga integratsiyalashgan pedagogik texnologiyalar asosida samaraliroq shakllanishi aniqlandi. Mazkur yondashuv bolalarda nafaqat mehnat ko'nikmalarini, balki mas'uliyat, intizom, mustaqillik va iqtisodiy madaniyat elementlarini ham rivojlantirish imkonini beradi.

Tadqiqot natijalari maktabgacha yoshdagi bolalarda mehnatsevarlik va tejamkorlik fazilatlarini shakllantirish ko'p omilli pedagogik jarayon ekanligini ko'rsatdi. Ushbu fazilatlar faqat nazariy tushuntirish orqali emas, balki bolani real faoliyatga jalb qilish va kundalik hayotiy tajribalar asosida samarali rivojlanadi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, mehnatsevarlikning shakllanishida bolalarning amaliy faoliyatdagi faol ishtiroki hal qiluvchi ahamiyatga ega. Navbatchilik, jamoaviy topshiriqlarni bajarish hamda shaxsiy buyumlar va atrof-muhitga mas'uliyatli munosabat bolalarda mehnatga ijobiy munosabat va intizomni mustahkamlaydi. Bu jarayonda bola passiv kuzatuvchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida shakllanadi.

Xorijiy tajribalar bilan qiyosiy tahlil shuni ko'rsatadiki, turli ta'lim tizimlarida bir xil maqsad - bolani mustaqil va mas'uliyatli shaxs sifatida shakllantirish - turli yondashuvlar orqali amalga oshiriladi. Yaponiya maktabgacha ta'limida bolalarning kundalik hayotiy vazifalarni mustaqil bajarishi mehnatni tabiiy ehtiyoj sifatida qabul qilishga yordam beradi. Finlandiya tizimida esa bolaga beriladigan tanlov erkinligi uning tashabbuskorligi va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Janubiy Koreya tajribasida esa intizom, tartib va resurslardan oqilona foydalanish madaniyati ustuvor hisoblanadi. Ushbu yondashuvlarning umumiy jihati bolani ta'lim jarayonining faol subyektiga aylantirishdir.

Quyidagi jadval xorijiy ta'lim tizimlaridagi yondashuvlarni qiyosiy tarzda umumlashtiradi.

2-jadval: **Finlyandiya, Yaponiya va Janubiy Koreya maktabgacha ta'lim tizimlarida mehnatsevarlik va tejamkorlikni shakllantirish yondashuvlari**

Davlat	Ta'lim yondashuvi	Asosiy shakllantiruvchi omillar	Natija indikatorlari
Finlandiya	Bolaga yo'naltirilgan, tanlov erkinligi asosidagi ta'lim	Mustaqil faoliyat, o'yin asosida o'qitish, erkin qaror qabul qilish	O'zini boshqarish (self-regulation), mustaqillik, moslashuvchanlik
Yaponiya 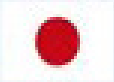	Kundalik hayotiy faoliyatga asoslangan tarbiya	Navbatchilik, jamoaviy ish, self-care faoliyatlar	Intizom, mas'uliyat, jamoaviy hamkorlik
Janubiy Koreya	Strukturali va akademik yo'naltirilgan tizim	Tartibli o'qitish, nazoratli faoliyat, erta tayyorgarlik	Akademik tayyorgarlik, intizom, yuqori o'quv motivatsiyasi

Izoh. Jadvaldan ko'rinadiki, Finlandiya ta'lim tizimida bolalarning mustaqil faoliyatga yo'naltirilishi ularning o'zini boshqarish va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Yaponiya tajribasida esa kundalik hayotiy vazifalarni mustaqil bajarish va jamoaviy faoliyatlar orqali mehnatsevarlik hamda mas'uliyat hissi shakllantiriladi. Janubiy Koreya ta'lim tizimi esa strukturali yondashuv asosida bolalarning akademik tayyorgarligi va intizomini kuchaytirishga qaratilganligi bilan ajralib turadi. Umuman olganda, ushbu yondashuvlarning barchasi bolalarda mehnatsevarlik va ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirishga xizmat qiladi, biroq ularning metodlari va ustuvor yo'nalishlari turlicha hisoblanadi.

Tejamkorlik fazilatining shakllanishi ham asosan amaliy hayotiy vaziyatlar bilan bog'liqligi aniqlandi. Suv, elektr energiyasi, qog'oz va o'yinchoqlar kabi resurslardan ongli foydalanishga o'rgatish bolalarda iqtisodiy tafakkur hamda ongli iste'mol madaniyatini shakllantiradi. Shu bois tejamkorlikni rivojlantirish mehnatsevarlik bilan uzviy bog'liq pedagogik jarayon sifatida qaralishi lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, maktabgacha yoshdagi bolalarda mehnatsevarlik va tejamkorlik fazilatlarini shakllantirish murakkab, ko'p bosqichli va tizimli pedagogik jarayon bo'lib, u asosan amaliy faoliyat hamda kundalik hayotiy tajribaga tayanadi. Nazariy tushuntirishlar mazkur jarayonni to'ldiruvchi omil bo'lsa-da, uning asosiy samaradorligi bolani real faoliyatga faol jalb etish orqali ta'minlanadi.

Qiyosiy tahlillar shuni tasdiqladiki, xorijiy ta'lim tizimlarida ushbu fazilatlarni shakllantirish turli yondashuvlar asosida amalga oshiriladi. Yaponiya tajribasida bolalarning kundalik hayotiy vazifalarni mustaqil bajarishi orqali mehnatga mas'uliyatli munosabat va intizom shakllanadi. Finlandiya ta'lim tizimida esa tanlov erkinligi va mustaqil faoliyat bolalarda tashabbuskorlik hamda oʻzini oʻzi boshqarish koʻnikmalarini rivojlantiradi. Janubiy Koreya tajribasi esa tartib-intizom, resurslardan oqilona foydalanish va izchil pedagogik yondashuv bilan ajralib turadi. Ushbu tizimlarning umumiy jihati - bolani ta'lim jarayonining faol subyekti sifatida shakllantirishdir.

Shu bois maktabgacha ta'lim jarayonida bolalarni real faoliyatga keng jalb etish, oila va maktabgacha ta'lim tashkiloti hamkorligini mustahkamlash hamda amaliy yondashuvlarni kuchaytirish dolzarb pedagogik vazifa sifatida qaraladi.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati:

1. Oʻzbekiston Respublikasi. "Maktabgacha ta'lim va tarbiya toʻgʻrisida"gi Qonun. - Toshkent, 2019.
2. Oʻzbekiston Respublikasi. "Ta'lim toʻgʻrisida"gi Qonun. - Toshkent, 2020.
3. Yusufbekova N.R. Maktabgacha pedagogika asoslari. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
4. Karimova V.M. Pedagogika. - Toshkent: Oʻqituvchi, 2018.
5. Mavlonova R.A., Toʻrayev O.T. Pedagogika nazariyasi va tarixi. - Toshkent: Fan, 2017.
6. Vygotsky L.S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. - Cambridge, MA: Harvard University Press, 1978.
7. Piaget J. The Psychology of the Child. - New York: Basic Books, 1969.
8. Bronfenbrenner U. The Ecology of Human Development. - Cambridge, MA: Harvard University Press, 1979.
9. OECD. Starting Strong: Early Childhood Education and Care. - Paris: OECD Publishing, 2020.
10. UNESCO. Early Childhood Care and Education Report. - Paris: UNESCO.

MAKTAB TA'LIMI SCHOOL EDUCATION ШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

13.00.00	Pedagogika fanlari
13.00.01	Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta’limotlar tarixi
13.00.02	Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo‘yicha)
13.00.03	Maxsus pedagogika
13.00.04	Jismoniy tarbiya va sport mashg‘ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05	Kasb-hunar ta’limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06	Elektron ta’lim nazariyasi va metodikasi (ta’lim sohalari va bosqichlari bo‘yicha)
13.00.07	Ta’limda menejment
13.00.08	Maktabgacha ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09	Ijtimoiy pedagogika
07.00.00	Tarix fanlari
19.00.00	Psixologiya fanlari
01.00.00	Fizika-matematika fanlari
02.00.00	Kimyo fanlari
03.00.00	Biologiya fanlari
09.00.00	Falsafa fanlari
10.00.00	Filologiya fanlari
11.00.00	Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov
Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov
Musahhih: Alibek Zokirov
Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(6)

© Materiallar koʻchirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida koʻrsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan
Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№C–5669363 reyestr raqami tartibi boʻyicha roʻyxatdan oʻtkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.